

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Junamatkustaminen, pyörätuolipaikka, matkustajaksi pääsy, välitön syrjintä, kohtuulliset mukautukset, hyvitys

Diaarinumero: YVTLTK/XXXX/20XX

Antopäivä: XX.XX.2024

Pyörätuolilla liikkuvan hakijan on ollut määrä matkustaa paikkakuntien A, B ja C väli junalla. Hän ei ollut varannut matkalle pyörätuolipaikkaa, mitä vastaaja ei myöskään edellyttä pyörätuolilla liikkualta matkustajalta. Matkan aikana kävi ilmi, että jälkimmäisen B–C-yhteyden kalustoon ei sisältynyt esteetöntä vaunua. Turvallisuussyihin vedoten hakijalle ilmoitettiin, ettei hän voisi matkustaa aikomallaan vuorolla paikkakunnalle C. Hakijalle varattiin paikka seuraavaan junaan, johon sisältyi palveluvaunu. Hakija pyysi lautakuntaa tutkimaan, oliko vastaaja syrjinyt häntä vammaisuuden perusteella yhteysvälin kalustosta päättäessään ja toisaalta estäessään hakijaa matkustamasta junayhteydellä, johon hän oli ostanut lipun.

Vastaaja esitti, että lähtökohtaisesti pyörätuolilla liikkuva matkustaja voi matkustaa myös vaunussa, jossa ei ole pyörätuolipaikkaa. Konduktööri voi kuitenkin EU:n rautatievastuuasetuksen nojalla kieltäytyä ottamasta toimintarajoitteista matkustajaa kyytiin, mikäli tällä ei ole saattajaa tai tämä ei ole kykenevä liikkumaan itsenäisesti ilman apuvälineitä. Hakijan tapauksessa konduktöörin päätös olla päästämättä hakijaa junaan oli perustunut turvallisuusmääräyksiin ja matkustajaturvallisuuteen.

Lautakunta jätti hakemuksen tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana siltä osin kuin siinä oli kysymys kalustokokoonpanosta päättämisestä.

Hakijan menomatkaa koskevien tapahtumien osalta lautakunta katsoi asiassa syntyneen oletama siitä, että hakijaa oli syrjitty välittömästi hänen vammaisuutensa perusteella, kun häntä oli kielletty matkustamasta varaamallaan junayhteydellä.

Lautakunta katsoi, että vastaaja ei ollut esittänyt laista johtuvaa oikeuttamisperustetta menettelylleen. Lautakunta arvioi asian vielä 11 §:n 2 momentin perusteella. Lautakunta katsoi, että matkustajaturvallisuuden varmistamista oli sinänsä pidettävä säännöksessä tarkoitettuna perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävänä tavoitteena. Ottaen huomioon esitetyn selvityksen lautakunta ei kuitenkaan pitänyt oikeasuhtaisena keinona sinänsä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi sitä, että hakijaa oli kielletty matkustamasta sellaisessa junassa, johon hänellä oli ollut lippu. Vastaaja ei siten ollut kyennyt kumoamaan asiassa syntynyttä syrjintäolettamaa, ja sen menettelyssä oli katsottava olleen kyse yhdenvertaisuuslain 10 §:ssä tarkoitettusta välittömästä syrjinnästä.

Hakija oli lisäksi pyytänyt lautakuntaa tutkimaan, oliko vastaaja noudattanut sen velvollisuutta toteuttaa kohtuulliset mukautukset asianmukaisesti. Hakija oli matkustanut paluumatkan yöjunalla, jonka kalustoon ei kuulunut pyörätuolipaikan sisältävää vaunua. Vastaajan käytännön mukaisesti hakijan olisi tässä tilanteessa tullut saada kohtuullisena mukautuksena esteetön makuuhuutti istumapaikan hinnalla. Vastaajan myyntijärjestelmän päivityksen vuoksi lippua ei kuitenkaan kyetty myymään hakijalle hänen soittaessaan esteettömän matkustamisen puhelinpalveluun. Ottaen erityisesti huomioon, että lippu mukautetulla hinnalla myytiin hakijalle lyhyehkön ajan kestäneen myyntijärjestelmän

päivityksen päätyttyä, lautakunta katsoi, että vastaaja ei ollut evännyt hakijalta kohtuullisia mukautuksia.

Lautakunta suositti vastaajaa maksamaan hakijalle 1 000 euron hyvityksen. Vastaaja on maksanut suositetun hyvityksen hakijalle kokonaisuudessaan.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Pyörätuolilla liikkuvan hakijan on ollut määrä matkustaa paikkakuntien A, B ja C väli junalla. Hakija ei ole varannut matkalle pyörätuolipaikkaa, mitä vastaaja ei myöskään edellyttä pyörätuolilla liikkuvalla matkustajalta. Matkan aikana on käynyt ilmi, että jälkimmäisen B–C-yhteyden kalustoon ei sisälly esteetöntä vaunua. Hakijalle on turvallisuussyihin vedoten ilmoitettu, ettei hän voi matkustaa aikomallaan vuorolla paikkakunnalle C. Hakijalle on varattu paikka seuraavaan junaan, johon on sisältynyt palveluvaunu.

Paluumatkan hakija on matkustanut yöjunalla, jonka kalustoon ei ole kuulunut pyörätuolipaikan sisältävää vaunua. Vastaajan käytännön mukaisesti hakijan olisi tässä tilanteessa tullut saada kohtuullisena mukautuksena esteetön makuuhytti istumapaikan hinnalla. Vastaajan myyntijärjestelmän päivityksen vuoksi lippua ei ole kuitenkaan kyetty myymään hakijalle hänen soittaessaan esteettömän matkustamisen puhelinpalveluun. Hakijalle on myyty lippu mukautetulla hinnalla myyntijärjestelmän päivityksen päätyttyä.

Hakijan vaatimukset

Hakija vaatii, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa vastaajan syrjineen hakijaa vammaisuuden perusteella. Lautakunnan tulee kieltää vastaajaa jatkamasta ja uusimasta syrjivää menettelyään, sekä määrätä kiellon tehosteeksi uhkasakko.

Hakija pyytää lisäksi lautakuntaa suosittelemaan, että vastaaja maksaa hakijalle hyvitystä häneen kohdistuneesta syrjinnästä.

Hakijan perustelut

Paikkakuntien A–B–C-välin matkustaminen

Pyörätuolilla liikkuvan hakijan on ollut määrä matkustaa paikkakuntien A–B–C-väli junalla. Hakija ei ole varannut matkalle pyörätuolipaikkaa, sillä hän pystyy siirtymään pyörätuolistaan toiselle istuimelle ja on halunnut matkustaa istumapaikalla. Vastaaja on hakijan pyytämättä varannut hakijan käyttöön ensimmäiselle matkustusvälille myös pyörätuolipaikan. Vaikka toimenpide liittyy vastaajan pyrkimykseen lisätä matkustusmukavuutta, ilmentää se myös hakijan itsemääräämisoikeuden sivuuttamista.

A–B-välillä on käynyt ilmi, että B–C-välillä liikennöivä kalustokokoonpano ei sisällä esteetöntä palveluvaunua. Hakija on kertonut konduktöörille, ettei hänen ole pyörätuolikäyttäjänä mahdollista siirtyä junaan tai junasta kävellen, mutta että hänen olisi mitä todennäköisimmin mahdollista siirtyä

junaan pyörätuolillaan. Konduktööri on tiedustellut, ottaisiko hakija vastuun siirtymästä, minkä hakija on todennut tekevänsä.

Hakijan ei ole kuitenkaan annettu matkustaa kyseisellä junalla. Konduktööri on kieltänyt hakijaa nousemasta junaan, koska hakija olisi pyörätuolilla liikkuvana henkilönä paloturvallisuushka junan mahdollisessa evakuointitilanteessa. Vastaaja on vedonnut konduktöörin menettelyn syynä tämän noudattamiin turvallisuusmääräyksiin. Konduktööri on lisäksi kehottanut hakijaa olemaan tarkempi lippuja varatessaan, jotta tämä ei jatkossa aiheuttaisi vastaavaa turvallisuushkaa.

Hakija on nuori ja hyväkuntoinen pyörätuolikäyttäjä, joka on läpi elämänsä toiminut esteellisessä ympäristössä. Näin ollen hän on hyvin kyvykäs toimimaan itsenäisesti erilaisissa poikkeuksellisissakin tilanteissa. Vastaajan näkemys siitä, että pyörätuolin käyttäminen johtaa kategorisesti suurempaan turvallisuushkaan kuin esimerkiksi kävelevät, ikääntyneet matkustajat, perustuu yksinomaan syrjiville stereotypioille.

Vastaaja ei ole esittänyt tarkempaa selvitystä vetoamistaan turvallisuusmääräyksistä. Vastaaja on viitannut rautatievastuuasetukseen ja sen täytäntöönpanoasetukseen, joista kummastakaan sovelletut turvallisuusmääräykset eivät ilmene. Vastaaja ei ole viranomainen vaan yksityinen rautatiepalveluja tuottava yritys, eivätkä asetukset tuota sille oikeutta asettaa hakija eri asemaan kävelevien matkustajien kanssa. Myöskään vastaajan viittaama ostoliikennesopimus ei oikeuta syrjivää menettelyä.

Hakijalla ei ole ollut muuta vaihtoehtoa kuin matkustaa paikkakunnalle C myöhemmällä junalla, jonka saapumista hän on odottanut sateessa yli kaksi tuntia. Juna on ensin paikkakunnalla B ja sitten paikkakunnalla C saapunut korottamattomalle laiturille. Palveluvaunun pyörätuoliluiskat eivät ole toimineet, minkä vuoksi junan henkilökunta on nostanut hakijan junaan. Menettely on ristiriidassa sen kanssa, että hakijaa on kielletty matkustamasta aikaisemmalla junalla sen vuoksi, ettei hän olisi voinut nousta sen kyytiin kävellen. Hakija toteaa lisäksi, että vastaajalla olisi ollut mahdollisuus toteuttaa koko matkaketju siten, että juniin olisi ollut laiturilta esteetön kulku.

Toinen junan konduktööreistä on poistunut junasta ennen paikkakuntaa C, mistä syystä hakijaa on pyydetty hankkimaan apua päästäkseen junasta ulos. On mahdollista, että konduktööri on vastaajan esittämällä tavalla keskustellut hakijan auttamisesta junan kuljettajan kanssa tämän jälkeen. Hakijan taksikuski on kuitenkin auttanut hakijan pois junasta. Hakija on päässyt paikkakunnalle C huomattavasti suunnittelemaansa myöhemmin. Hakija oli alun perin varannut liput aikaisempaan junaan turvatakseen itselleen riittävän unensaannin ja välttääkseen siten [terveydelliset riskit]. Matkan aikaiset epävarmuustekijät perillepääsystä ja myöhäinen nukkumaanmeno lisäävät merkittävästi [terveydellisiä riskejä].

Vastaaja on lisäksi valheellisesti esittänyt, että hakijalle olisi tarjottu taksikorttia paikkakuntien B ja C väliselle matkalle. Mikäli tällaista korttia olisi tarjottu, olisi hakija ottanut sen varmasti vastaan.

Edellä esitetysti vastaaja on hakijan vammaisuuden vuoksi estänyt hakijaa matkustamasta junayhteydellä, johon hän oli ostanut lipun. Vastaaja on siten kohdellut hakijaa eri tavalla kuin se kohtelee käveleviä matkustajia, eikä se ole kyennyt kumoamaan asiassa syntyneitä syrjintäolettamia. Vastaajan menettelyssä on kysymys syrjinnästä sekä sen käyttämää kalustoa koskevien valintojen että nyt kysymyksessä olevan yksittäistapauksen osalta. Asiaa arvioitaessa on otettava huomioon rautatievastuuasetus sekä komission asetus vammaisten ja liikkumisesteisten henkilöiden esteetöntä pääsyä Euroopan unionin rautatiejärjestelmään koskevista yhteentoimivuuden teknisistä eritelmistä, joihin sisältyviä esteettömyysvelvoitteita vastaaja on rikkonut.

Esteettömän makuuhytin mukautettu hinnoittelu

Hakija on palannut paikkakunnalta C paikkakunnalle A yöjunalla, jossa ainoa esteetön matkustustapa on esteetön makuuhytti. Vastaajan noudattaman, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan hyväksymän menettelyn mukaisesti lipun esteettömään makuuhyttiin voi ostaa istumapaikan hinnalla silloin, kun pyörätuolipaikkoja ei ole saatavilla. Lipun voi ostaa vain vastaajan esteettömän matkustamisen puhelinpalvelusta.

Hakijan soittaessa puhelinpalvelun asiakaspalvelija oli kuitenkin vedonnut lipunmyyntijärjestelmään liittyviin syihin ja todennut, ettei voisi myydä hakijalle lippua mukautetulla hinnalla. Hakijan olisi ollut mahdollista ostaa lippu esteettömään makuuhyttiin sen tavallisella hinnalla sekä puhelinpalvelusta että muista vastaajan lipunmyyntikanavista. Asiakaspalvelija on todennut ottavansa yhteyttä esihenkilöihinsä vasta, kun hakija on selvästi vedonnut oikeuteensa matkustaa kohtuullisena mukautuksena esteettömässä makuuhytissä istumapaikan hinnalla. Hakijalle on lopulta myyty lippu mukautetulla hinnalla.

Asiassa on kuitenkin arvioitava, onko vastaaja noudattanut sen velvollisuutta toteuttaa kohtuulliset mukautukset asianmukaisesti. Vastaaja on suuryritys, joka liikennöi yöjunaliikennettä monopoliasemassa valtion ostopalvelusopimuksella. Ei ole kohtuutonta edellyttää, että sillä on käytössään järjestelmäpäivityksien varalle sellaiset menettelytavat, joiden avulla se voi harjoittaa syrjimätöntä lipunmyyntiä katkoksetta. Kun asiaa arvioidaan yhdenvertaisuuslain 15 §:n 2 momentin perusteella on selvää, että vastaajalla ei ole oikeutta luopua edes hetkellisesti järjestelmäpäivityksen vuoksi sille asetetusta hinnoittelun kohtuullisen mukauttamisen vaatimuksesta. Asiassa on lisäksi otettava huomioon, että vastaajan velvollisuus ryhtyä hinnoittelun mukauttamiseen johtuu alun alkaenkin siitä, että se on laiminlyönyt esteettömien päivävaunujen liittämisen yöjuniensa kalustokokoonpanoon.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää syrjineensä hakijaa.

Vastaajan perustelut

Paikkakuntien A–B–C-välin matkustaminen

Vastaaja pahoittelee tapahtunutta, hakijalle aiheutunutta haittaa ja ikävää matkustuskokemusta. Vastaaja ja sen henkilökunta pyrkivät tekemään kaikkensa esteettömän matkustamisen mahdollistamiseksi. Vastaaja on pyytänyt tapahtuneesta kirjallisen selvityksen kaikkien kolmen junan konduktööreiltä. Selvitykset on pyydetty erikseen luotettavuuden varmistamiseksi.

Vastaaja toteaa, että pyörätuolia käyttävän matkustajan ei ole pakko varata pyörätuolipaikkaa. Pyörätuolin käyttäjä voi matkustaa myös junassa, jossa pyörätuolipaikkaa ei ole käytössä. Junan konduktöörillä on kuitenkin rautatievastuuasetuksen (EU) 2021/782 mukaisesti matkustamisturvallisuuteen vedoten oikeus kieltäytyä ottamasta toimintarajoitteista matkustajaa kyytiin, mikäli matkustajalla ei ole saattajaa tai hän ei ole kykenevä liikkumaan itsenäisesti ilman apuvälineitä.

Hakija on varannut matkalle A–B istumapaikan, joka sijaitsee pyörätuolipaikkojen välittömässä läheisyydessä. Koska pyörätuolipaikat eivät ole olleet varattuna, konduktööri on oma-aloitteisesti ja

veloituksetta varannut hakijan käyttöön myös pyörätuolipaikan, jonka on arvioinut lisäävän matkustusmukavuutta.

Hakija oli varannut B–C-välille lipun junaan, johon ei sisälly palveluvaunua. Junan henkilökunta on matkan alettua selvittänyt hakijan kanssa seuraavan yhteyden esteettömyyteen liittyviä seikkoja. Tässä vaiheessa on ollut tiedossa, että juna saapuisi paikkakunnalla C korottamattomalle laiturille, jossa on iso askelma junasta laiturialueelle. Hakija on ilmoittanut konduktöörille, ettei hänen ole mahdollista nousta junan kyytiin kävellen. Turvallisuusmääräysten perusteella ja matkustajaturvallisuus huomioon ottaen on päätetty, että pyörätuolilla liikkuva hakija ei voisi nousta junaan, sillä hän ei mahdollisessa evakuoitilanteessa pääsisi poistumaan junasta ilman pyörätuolia. Vastaajan tiedossa ei ole, että hakijaa olisi kehoitettu olemaan jatkossa tarkempi lippuja ostaessaan, jotta hän ei aiheuttaisi turvallisuushkaa.

Vastaaja noudattaa toiminnassaan edellä viitattua rautatievastuuasetusta, johon sen konduktöörinakin soveltamat turvallisuusmääräykset perustuvat. Asetuksen johdannon 42 kohdassa todetaan, että on rautatieliikenteen matkustajien edun mukaista, että yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa toteutetaan asianmukaiset toimet heidän henkilökohtaisen turvallisuutensa varmistamiseksi sekä asemilla että junissa. Velvoittavana muotoiluna tämä on esitetty asetuksen 27 artiklassa, jonka mukaan muun muassa rautatieyritysten on omalla vastuualueellaan toteutettava yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa asianmukaiset toimenpiteet ja mukautettava ne viranomaisten määrittelemän turvallisuustason mukaisiksi matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi rautatieasemilla ja junissa, sekä riskien hallitsemiseksi. Turvallisuustasoa heikentäviä seikkoja ovat asetuksen mukaisesti muun muassa tilanteet, joissa on riski siihen, että matkustajan ei ole turvallista matkustaa, tai matkustusturvallisuus on alentunut.

Matkustajien turvallisuudesta säädetään myös komission täytäntöönpanoasetuksessa 2019/773. Rautatieyrityksen on varmistettava, että matkustajat kuljetetaan turvallisesti koko matkan ajan. Asetuksessa säädetään lisäksi junahenkilökunnan pätevyydestä huolehtia matkustajaturvallisuudesta.

Vastaaja katsoo konduktöörin menetelleen asiassa kokonaisuutena arvioiden oikein tehdessään päätöksen matkan jatkamisesta myöhäisemmällä yhteydellä, johon on sisältynyt palveluvaunu ja siten myös mahdollisuus poistua junasta pyörätuolilla ramppia turvallisesti käyttäen. Hakija on päätöksen vuoksi joutunut odottamaan paikkakunnan B asemalla, jossa hakijan käytettävissä on ollut sisätiloissa sijaitseva esteetön odotustila palveluineen siihen saakka, että myöhäisempi yhteys on lähtenyt.

Junan pyörätuoliluiskat sisältävä ramppi on kuitenkin ollut jumissa, mikä on hyvin harvinaista. Junan konduktööri on tarjonnut hakijalle poikkeuksellisesti taksikorttia paikkakuntien B ja C välille, mutta vaihtoehto on todettu juna hitaammaksi ja turvattommaksi. Junan konduktöörit ovat nostaneet hakijan hänen suostumuksellaan pyörätuolissa istuen turvallisesti junaan sisälle. Pitkän pysähdysajan vuoksi juna on lähtenyt korottamattomalta laiturilta, jolta nostomatka junaan on ollut noin 20 senttimetriä. Vastaaja toteaa, että se ei pysty omalla toiminnallaan täysin vaikuttamaan laiturivalintoihin, joista vastaavat Fintrafficin rata liikennekeskus ja siellä erityisesti toimivan rataohjauskeskuksen liikenneohjaajat. Laiturialueista ja niiden korottamisesta puolestaan vastaa Väylävirasto.

Junan konduktööri on ilmoittanut, että toinen konduktööreistä jäisi pois ennen paikkakunnalle C saapumista, mutta että junan kuljettaja tulisi paikkakunnalla C auttamaan hakijan nostamisessa. Tieto on vahvistettu hakijalle kaksi kertaa. Tämän lisäksi hakija on ehdottanut, että taksinkuljettaja

voisi auttaa. Junan kuljettaja on paikkakunnalla C tullut avuksi, mutta paikalle aikaisemmin saapunut taksinkuljettaja on ehtinyt auttamaan hakijaa ensin.

Vastaaja toteaa, että se on liikennöinyt 18 esteellistä IC-vuoroa viikossa reitillä D–B–C, hakijan alun perin varaama vuoro mukaan lukien. Tästä esteellisyydestä on erikseen sovittu sopimuksessa henkilöjunaliikenteen ostamisesta ("ostoliikennesopimus") liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Tilanne mainitulla yhteysvälillä on parantunut, sillä 10.12.2023 lukien kaikki ostoliikenteen IC- ja Pendolino-vuorot ovat olleet esteettömiä.

Esteettömän makuuhytin mukautettu hinnoittelu

Kuten vastaaja on esittänyt lautakunnalle toisen asian yhteydessä, vastaajan junaliput hinnoitellaan dynaamisesti. Esteetön hytti on hinnoiteltava istumapaikan ajantasaisen hinnan perusteella, jotta asiakkaalle saadaan istumapaikkaa vastaava hinta. Tällaista korvaavaa myyntitapahtumaa ei ole mahdollista tehdä suoraan normaaleihin lipunmyyntikanaviin, minkä vuoksi lipunmyynti on tehtävä manuaalisesti asiakaspalvelussa.

Hakijan esteettömän matkustamisen puhelinpalveluun soittama puhelu on nauhoitettu. Tallenteesta käy ilmi, että asiakaspalvelija on koko puhelun ajan ollut halukas myymään hakijalle esteettömän hytin istumapaikan hinnalla saamansa ohjeistuksen ja noudatetun käytännön mukaisesti. Samaan aikaan käynnissä on kuitenkin ollut iso myyntijärjestelmän päivitys, jonka vuoksi myyminen mukautetulla hinnalla ei puhelun aikana ole ollut mahdollista. Asiakaspalvelija on todennut tämän hakijalle kolme kertaa. Hakija on kuitenkin vedonnut oikeuteensa matkustaa mukautetulla hinnalla esteettömässä makuuhytissä. Lopulta on sovittu asiakaspalvelijan aloitteesta, että hän palaisi asiaan heti, kun järjestelmä toimisi normaalisti ja myyminen mukautetulla hinnalla olisi mahdollista.

Asiakaspalvelija ei ole puhelun aikana todennut olevansa yhteydessä esihenkilöihinsä, eikä hän ole näin tehnyt. Asiakaspalvelija on soittanut hakijalle välittömästi tilanteen ratkettua järjestelmäpäivityksen osalta. Hakijalle on myyty lippu esteettömään makuuvaunuun mukautetulla hinnalla. Asiakaspalvelija on toiminut asiakaspalveluhenkisesti ja saamansa ohjeistuksen mukaisesti.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakemuksen siltä osin kuin siinä on kysymys kalustokokoonpanosta päättämisestä.

Lautakunta hylkää hakemuksen siltä osin kuin siinä on kysymys kohtuullisen mukautuksen epäämisestä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan syrjineen hakijaa välittömästi vammaisuuden perusteella, ja kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta syrjintää. Lautakunta hylkää uhkasakon asettamista koskevan vaatimuksen.

Lautakunta suosittelee vastaajaa maksamaan hakijalle 1 000 euron hyvityksen.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kyse siitä, onko vastaajan menettelyssä ollut kysymys hakijaan vammaisuuden perusteella kohdistuneesta välittömästä syrjinnästä tai kohtuullisten mukautusten epäämisestä.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä muun ohella vammaisuuden perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettua syrjintää on muun muassa kohtuullisten mukautusten epääminen.

Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaan erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Pykälän 2 momentin mukaan erilainen kohtelu on kuitenkin oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteesta ei ole säädetty, jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan muun muassa palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammainen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa muun ohella saada yleisesti tarjolla olevia palveluita. Pykälän 2 momentin mukaan mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan ensisijaisesti huomioon vammaisen ihmisen tarpeet ja lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä niistä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (vammaisyleissopimus) 3 artiklan mukaan yleissopimuksen periaatteina ovat muun muassa syrjimättömyys, esteettömyys ja saavutettavuus.

Vammaisyleissopimuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet kieltävät kaiken syrjinnän vammaisuuden perusteella. Artiklan 3 kohdan mukaan yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen kohtuullisten mukautusten tekemisen.

Vammaisyleissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan jotta vammaiset henkilöt voisivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla, sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn muun muassa kuljetukseen.

Vammaisyleissopimuksen 20 artiklan mukaan sopimuspuolet toteuttavat tehokkaat toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen, muun muassa a) helpottamalla vammaisten henkilöiden henkilökohtaista liikkumista sillä tavalla ja silloin kun he haluavat.

Rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/782 (uudelleen laadittu) (rautatievastuuasetus) 1 artiklan mukaan asetuksessa vahvistetaan rautatieliikenteeseen sovellettavat säännöt muun muassa vammaisten henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden syrjimättömyydestä ja avustamisesta.

Rautatievastuuasetuksen 21 artiklan 1 kohdan mukaan rautatieyritysten on laadittava tai niillä on oltava säännöt vammaisten henkilöiden ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeudesta kuljetukseen ilman syrjintää. Artiklan 2 kohdan mukaan rautatieyritys ei saa kieltäytyä hyväksymästä vammaisen henkilön tai liikuntarajoitteisen henkilön pyytämää varausta eikä kirjoittamasta lippua tällaiselle henkilölle eikä myöskään vaatia, että tällaisen henkilön seurassa matkustaa toinen henkilö, ellei tämä ole ehdottoman välttämätöntä 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen noudattamiseksi.

Rautatievastuuasetuksen 23 artiklan g alakohdan mukaan jos junassa tai asemalla ei ole saattamista varten koulutettua henkilöstöä, asemanhaltijoiden tai rautatieyritysten on kaikin kohtuullisin keinoin pyrittävä mahdollistamaan se, että vammaiset henkilöt tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat matkustaa rautateitse.

Rautatievastuuasetuksen 24 artiklan c alakohdan mukaan jos ilmoitusta ei ole tehty a alakohdan mukaisesti vähintään 24 tuntia ennen kuin apua tarvitaan ensimmäisen kerran, rautatieyrityksen on pyrittävä kaikin tavoin huolehtimaan avun antamisesta siten, että vammaisen henkilö tai liikuntarajoitteinen henkilö voi matkustaa.

Rautatievastuuasetuksen 27 artiklan mukaan rautatieyritysten, rataverkon haltijoiden ja asemanhaltijoiden on kunkin omalla vastuualueellaan toteutettava yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa asianmukaiset toimenpiteet ja mukautettava ne viranomaisten määrittelemän turvallisuustason mukaisiksi matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi.

Asian arvioinnin lähtökohdat

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että esteettömyyttä koskevista vaatimuksista sekä yleis- ja pysyväisluonteisista esteettömyystoimenpiteistä ei säädetä yhdenvertaisuuslaissa, vaan muualla lainsäädännössä. Rautatieliikennettä koskeva sääntely pohjautuu pääosin suoraan sovellettavaan, asetustasoiseen unionilainsäädäntöön. (HE 19/2014 vp, s. 37 ja 79 sekä HE 284/2014 vp, s. 32–33)

Vastaajan käyttämän kaluston esteettömyyttä koskevista vaatimuksista on säädetty komission asetuksessa (EU) N:o 1300/2014 vammaisten ja liikkumisesteisten henkilöiden pääsyä Euroopan unionin rautatiejärjestelmään koskevista yhteentoimivuuden teknisistä eritelmistä (PRM YTE), jonka liitteen kohdassa 4.2.2.2 säädetään pyörätuolipaikoista. Asetuksen täytäntöönpanoa Suomessa valvoo liikenne- ja viestintäministeriö Traficom.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta arvioi hakijan esittämiä syrjintäväitteitä yksinomaan yhdenvertaisuussääntelyn esteettömyyttä ja saavutettavuutta koskevien vaatimusten perusteella. Lautakunnan toimivaltaan ei kuulu esteettömyysmääräysten, määräysten mukaisten vaunukokoonpanojen tai niissä mahdollisesti ilmenevien puutteiden sisällöllinen arviointi.

Lautakunta jättää siten hakemuksen tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana siltä osin kuin siinä on kysymys kalustokokoonpanosta päättämisestä.

Syrjintäolettamien syntyminen

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta arvioi ensin, onko vastaajan menettelyssä ollut kysymys hakijaan vammaisuuden perusteella kohdistuneesta syrjinnästä. Tältä osin asiassa on riidatonta, että hakija on ostanut lipun muulle kuin pyörätuolipaikalle junaan, jonka kalustokokoonpanoon ei ole kuulunut esteetöntä palveluvaunua. Hakijaa on kuitenkin kielletty matkustamasta kyseisellä junalla ja häntä on pyydetty odottamaan seuraavaa vuoroa, johon sisältyisi esteetön palveluvaunu.

Syrjintäolettamien syntyminen yhdenvertaisuuslain 28 §:ssä tarkoitetulla tavalla edellyttää, että vireillepanijan esittämien tai muiden asiaa käsiteltäessä esiin tulleiden seikkojen perusteella voidaan objektiivisesti arvioiden olettaa syrjinnän kieltoa rikotun. Täyttää näyttöä syrjinnästä ei edellytetä, vaan riittävää on, että asiaa käsittelevälle viranomaiselle syntyy esille tulleiden seikkojen valossa perustellusti olettaa syrjinnän kiellon vastaisesta menettelystä. (HE 19/2014 vp, s. 93)

Lautakunta toteaa, että esitetyn selvityksen perusteella asiassa syntyy olettaa siitä, että kieltämällä hakijaa matkustamasta varaamallaan junayhteydellä vastaaja on kohdellut hakijaa muita matkustajia epäsuotuisammin sen vuoksi, että hakija liikkuu pyörätuolilla. Asiassa syntyy siten olettaa hakijaan vammaisuuden perusteella kohdistuneesta välittömästä syrjinnästä.

Syrjintäolettamien kumoaminen

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan, jos asiaa käsiteltäessä on esitetty riittävästi sellaista selvitystä, jonka perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, olisi vastapuolen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu. Erilaista kohtelua ei ole yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin perusteella pidettävä syrjintänä, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Pykälän 2 momentin mukaan erilainen kohtelu on kuitenkin oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteesta ei ole säädetty, jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Vastaajan mukaan päätös olla päästämättä hakijaa junaan on perustunut turvallisuusmääräyksiin ja matkustajaturvallisuuteen. Vastaaja on todennut, että pyörätuolilla kulkeva matkustaja voi lähtökohtaisesti matkustaa myös vaunussa, jossa ei ole pyörätuolipaikkaa. Vastaajan mukaan junan konduktöörillä on vastaajan mukaan kuitenkin rautatievastuuasetuksen (EU) 2021/782 mukaisesti matkustamaturvallisuuteen vedoten oikeus kieltäytyä ottamasta toimintarajoitteista matkustajaa kyytiin, mikäli matkustajalla ei ole saattajaa tai hän ei ole kykenevä liikkumaan itsenäisesti ilman apuvälineitä. Nyt kysymyksessä olevassa asiassa on vastaajan mukaan tehty hakijalta saadun ja kalustoa koskevan tiedon perusteella arvio, jonka mukaan pyörätuolilla liikkuva hakija ei voisi nousta junaan, sillä hän ei mahdollisessa evakuointitilanteessa pääsisi poistumaan junasta ilman pyörätuolia. Vastaaja ei ole esittänyt tarkempaa selvitystä turvallisuusmääräystensä sisällöstä.

Vastaajan vetoaman rautatievastuuasetuksen osalta lautakunta toteaa, että rautatievastuuasetuksen mukaisesti rautatieyhteyksien on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet ja mukautettava ne viranomaisen määrittelemän turvallisuustason mukaisiksi matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi (27 artikla). Asetuksessa on kuitenkin myös muun ohella säädetty, että rautatieyhteyksien ei voi vaatia, että vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt matkustaa toisen henkilön seurassa, ellei se ole ehdottoman

välttämätöntä oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen noudattamiseksi (21 artikla). Lisäksi rautatieyrityksen on asetuksen mukaan vähintään pyrittävä kaikin tavoin huolehtimaan avun antamisesta vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle siten, että tämä voi matkustaa rautateitse (23 ja 24 artiklat).

Lautakunta toteaa, että vastaaja ei ole esittänyt selvitystä sellaisista rautatievastuuasetuksen 21 artiklassa viitatuista oikeutta kuljetukseen koskevista säännöistä, joiden noudattamiseksi hakijan olisi ollut ehdottoman välttämätöntä matkustaa toisen henkilön seurassa. Vastaaja ei ole esittänyt muutenkaan laista johtuvaa, yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeuttamisperustetta menettelylleen. Olettama hakijaan kohdistuneesta syrjinnästä ei siten kumoudu yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin perusteella.

Asiaa on kuitenkin vielä arvioitava yhdenvertaisuuslain 11 §:n 2 momentin perusteella. Esitetyn selvityksen perusteella päätös olla päästämättä hakijaa siihen junaan, johon hän oli varannut lipun, oli perustunut matkustajaturvallisuuteen liittyviin seikkoihin. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että matkustajaturvallisuuden varmistamista on sinänsä pidettävä yhdenvertaisuuslain 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuna perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävänä tavoitteena.

Asiassa on kuitenkin vielä arvioitava, ovatko tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot olleet oikeasuhtaisia. Nyt kysymyksessä olevassa asiassa vastaajan keino sinänsä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi on esitetysti ollut kieltää hakijaa matkustamasta sellaisessa junassa, johon hänellä on ollut lippu. Vastaajan mukaan tilanteessa tehdyn arvion perusteella hakijan ei ole voitu antaa matkustaa kyseisellä junalla, sillä hän ei olisi mahdollisessa evakuoitilanteessa päässyt poistumaan junasta ilman pyörätuolia. Hakija on esittänyt, että hänen olisi ollut mitä todennäköisimmin mahdollista nousta junaan ja siitä pois itse pyörätuolia käyttäen.

Asiassa on otettava huomioon, että vastaaja on itsekkin todennut, että pyörätuolilla liikkuva matkustaja voi matkustajaturvallisuuteen liittyvien seikkojen sitä estämättä matkustaa junassa myös sellaisessa vaunussa, jossa ei ole pyörätuolipaikkaa. Lisäksi hakija on lopulta matkustanut junassa, johon junan henkilökunta on auttanut hänet sisään jumissa olleen pyörätuolirampin vuoksi. Matkustajaturvallisuuteen liittyvät seikat eivät ole estäneet hakijan matkustamista tässä junassa. Asiassa ei ole selvitetty, että matkustusturvallisuuteen liittyvät seikat paikkakunnalta B paikkakunnalle C hakijan alun perin varaamalla yhteydellä olisivat poikenneet jälkimmäisestä yhteydestä.

Edellä todetun perusteella lautakunta toteaa, että vastaajan keinoja sinänsä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ei voida nyt kysymyksessä olevassa asiassa pitää oikeasuhtaisina, eikä vastaaja siten ole kyennyt kumoamaan asiassa syntynyttä syrjintäolettaa. Vastaajan menettelyssä on katsottava olleen kyse hakijaan hänen vammaisuutensa perusteella kohdistuneesta välittömästä syrjinnästä.

Mukautetulla hinnalla myydyin lipun myyntitapahtuma

Asiassa on tältä osin kysymys siitä, että tietyt vastaajan yöjunaliikenteessä käyttämät kalustokokoonpanot eivät sisällä pyörätuolipaikallista päivävaunua. Vastaaja myy näille yhteyksille mukautuksena esteettömän makuuhytin istumapaikan hinnalla. Vastaajan dynaamisen hinnoittelun vuoksi lipun voi ostaa vain esteettömän matkustamisen puhelinpalvelusta. Hakijan soittaessa puhelinpalveluun lippua ei ole voitu myydä mukautetulla hinnalla käynnissä olleen myyntijärjestelmän päivityksen vuoksi. Esitetyn selvityksen perusteella asiakaspalvelija on ottanut hakijaan yhteyttä ja myynyt tälle lipun mukautetulla hinnalla järjestelmäpäivityksen päätyttyä. Tapahtumainkulku on oikeudellisesti merkittävältä osin riidaton.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on aikaisemmin katsonut, että vastaajan mukauttama hinnoittelu on yhdenvertaisuuslain 15 §:ssä tarkoitetulla tavalla asiallinen, tarvittava ja kohtuullinen keino turvata pyörätuolia käyttävän henkilön mahdollisuus saada vastaajan yleisesti tarjoamia matkustuspalveluita yöjunaliikenteessä (YVTLTK 1184/2022).

Asiassa on esitetyn selvityksen perusteella muutoinkin riidatonta, että mukautus sinänsä on käytännön näkökulmasta olosuhteisiin soveltuva. Asiassa on kysymys siten yksinomaan sen arvioimisesta, voidaanko vastaajan katsoa laiminlyöneen velvollisuutensa tehdä kohtuulliset mukautukset, kun se ei järjestelmäpäivityksen aikana ole voinut myydä lippua mukautetulla hinnalla esteettömän matkustamisen puhelinpalvelussa, eikä sillä ole ollut käytössään muuta keinoa lipun myymiseen mukautetulla hinnalla. Hakija on tältä osin viitannut mukautusten asianmukaisuuden vaatimukseen.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan mukautusten tulee olla asianmukaisia. Mukautusten tulee siten olla tarkoituksenmukaisia ja turvallisia. Asianmukaisuusvaatimus pitää sisällään ajatuksen toimenpiteiden tehokkuudesta ja käytännöllisyydestä. Toimenpiteen tulee vastata vammaisen ihmisen tarpeeseen, se tulee toteuttaa kohtuullisessa ajassa mukauttamispyynnön esittämisestä, ja sen tulee olla käytännön näkökulmasta olosuhteisiin soveltuva. (HE 19/2014 vp, s. 80)

Lautakunta toteaa, että asiassa on jäänyt epäselväksi, kuinka pitkään järjestelmäpäivityksestä johtunut este on kestänyt, mutta selvityksestä on pääteltävissä, että kyse ei ole ollut kovinkaan pitkästä ajasta. Esteen poistuttua hakija on ostanut lipun mukautetulla hinnalla. Lautakunta katsoo, että vastaaja on toteuttanut hakijan pyytämän kohtuullisen mukautuksen järjestelmäpäivityksestä aiheutuneesta viiveestä huolimatta kohtuullisessa ajassa mukauttamispyynnön esittämisestä. Asiassa ei ole muutoinkaan aihetta katsoa, että vastaajan toimenpiteet eivät olisi olleet asianmukaisia. Lautakunta katsoo, että vastaajan menettelyssä ei ole tältä osin katsottava olleen kysymys kohtuullisten mukautusten epäamisestä ja siten hakijaan kohdistuneesta syrjinnästä.

Uhkasakon asettaminen

Hakija on vaatinut uhkasakon asettamista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen tehosteeksi. Nyt kysymyksessä olevassa asiassa hakijaan on katsottu kohdistuneen syrjintää, kun hänen ei ole sallittu matkustaa junalla, jonka kalustoon ei ole kuulunut esteetöntä palveluvaunua. Vastaaja on asiaa lautakunnassa käsiteltäessä selvittänyt, että nyt kysymyksessä olevaa yhteysväliä on joulukuusta 2023 lukien liikennöity yksinomaan esteettömällä kalustolla. Tähän nähden lautakunta katsoo, että asiassa ei ole tarpeen asettaa uhkasakkoa päätöksen tehosteeksi.

Hyvitystä koskeva suositus

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan suosittaa hyvityksen maksamista syrjinnän kohteeksi joutuneelle.

Yhdenvertaisuuslain 24 §:n 1 momentin mukaan hyvityksen tulee olla oikeudenmukaisessa suhteessa teon vakavuuteen. Teon vakavuutta arvioidaan ottamalla huomioon rikkomuksen laatu, laajuus ja kesto. Pykälän 3 momentin mukaan hyvitystä voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos hyvitys muodostuisi kohtuuttomaksi ottaen erityisesti huomioon kieltoa rikkoneen pyrkimykset estää tai poistaa menettelyn vaikutukset ja kiellon rikkojan taloudellinen asema.

Yhdenvertaisuuslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan rikkomuksen laatu, laajuus ja kesto vaikuttavat hyvityksen määrään siten, että mitä vakavammasta ja mitä kauemmin jatkuneesta oikeudenloukkauksesta on kysymys, sitä suurempi tuomittavan hyvityksen tulisi olla. Rikkomuksen vakavuutta arvioidaan objektiivisten kriteereiden eikä pelkästään loukatun

subjektiivisen kokemuksen perusteella. Syrjinnän laatua ja vakavuutta arvioitaessa voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, mitä ja kuinka vakavia seurauksia syrjinnästä on loukatulle aiheutunut, onko syrjintä ollut tietoista ja onko syrjintä perustunut useaan syrjintäperusteeseen. Hallituksen esityksessä korostetaan oikeasuhtaisuutta hyvityksen määrän arviointia ohjaavana periaatteena. (HE 19/2014 vp, s. 90)

Pykälän 3 momentin perusteluissa on todettu, että hyvityksen kohtuullistamisen ja määräämättä jättämisen tulee perustua kokonaisvaltaiseen harkintaan, jossa erityisesti huomioon otettavia seikkoja ovat rikkojan pyrkimykset estää tai poistaa menettelynsä vaikutukset sekä hänen taloudellinen asemansa. Lisäksi harkinnassa voidaan ottaa huomioon myös muut kohtuullisuusarvioinnin kannalta merkitykselliset seikat ja olosuhteet. Hyvitys saattaisi joissain tapauksissa olla kohtuuton seuraamus myös esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa rikkoja on pyrkinyt toimimaan syrjinnän kieltoa tai vastatoimien kieltoa koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti taikka joissa hän on loukattua tyydyttävällä tavalla korjannut menettelynsä seuraukset. Tällaisissa tilanteissa hyvitystä voitaisiin kohtuullistaa tai se voitaisiin jättää määräämättä. (HE 19/2014 vp, s. 91)

Lautakunta toteaa, että asiassa on kyse yksittäisestä matkustustapahtumasta. Nyt kysymyksessä olevassa asiassa hakija ei ole vastaajan menettelyn seurauksena voinut matkustaa sillä junalla, johon hän oli varannut lipun muun muassa taatakseen itselleen määränpäässään terveydentilansa edellyttämän riittävän pitkän lepoajan. Hakija on lopulta päässyt haluamaansa kohteeseen myöhemmin saman päivän aikana. Vastaajan menettelyn vakavuutta korostavat sen rautatievastuuasetuksesta johtuvat velvoitteet sekä sen erittäin keskeinen asema raideliikenteen harjoittajana.

Todetut seikat kokonaisuutena huomioon ottaen lautakunta suosittaa vastaajaa maksamaan hakijalle 1 000 euron hyvityksen, jota on pidettävä määrältään oikeudenmukaisena suhteessa teon vakavuuteen.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta jättää tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana hakemuksen siltä osin kuin siinä on kysymys kalustokokoonpanosta päättämisestä.

Lautakunta hylkää hakemuksen siltä osin kuin siinä on kysymys kohtuullisen mukautuksen epäämisestä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan syrjineen hakijaa välittömästi vammaisuuden perusteella, ja kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta syrjintää. Lautakunta hylkää uhkasakon asettamista koskevan vaatimuksen.

Lautakunta suosittaa vastaajaa maksamaan hakijalle 1 000 euron hyvityksen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8, 13, 15, 20, 23, 24 ja 28 §

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26–27/2016) 3, 5, 9 ja 20 artikla

Uhkasakkolaki (1113/1990) 4 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 13 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/782, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (uudelleenlaadittu)

Komission asetus (EU) N:o 1300/2014, annettu 18 päivänä marraskuuta 2014, vammaisten ja liikkumisesteisten henkilöiden esteetöntä pääsyä Euroopan unionin rautatiejärjestelmään koskevista yhteentoimivuuden teknisistä eritelmistä

Muutoksenhaku

Lautakunnan suositukseen hakijalle maksettavasta hyvityksestä ei saa hakea muutosta.

Muilta osin päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Outi Anttila (puheenjohtaja), Husein Muhammed, Vinh Pham ja Immi Tallgren. Asian esittelijä Alexandra Strandén.